

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W KOMENDZIE POWIATOWEJ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ W ŻARACH

WSTĘP

Podstawową zasadą wszystkich działań podejmowanych przez funkcjonariuszy, pracowników Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żarach i osoby współpracujące (wolontariusze, przedstawiciele instytucji i firm) jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dzieci przemocy w jakiegokolwiek formie. *Standardy Ochrony Małoletnich* obowiązują wszystkich pracowników i funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żarach i zawierają wytyczne dotyczące postępowania w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa i dobra dzieci. *Standardy Ochrony Małoletnich* obejmują:

1. Procedury kontroli przed dopuszczeniem do zajęć z małoletnimi w zakresie spełniania przez nich warunków niekaralności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości.
2. Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a pracownikami i funkcjonariuszami PSP.
3. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego.
4. Procedurę składania zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego oraz zawiadomienia sądu opiekuńczego.
5. Zasady udostępniania pracownikom i funkcjonariuszom PSP, małoletnim i ich opiekunom standardów do ich stosowania.
6. Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi a w szczególności zachowań niedozwolonych.
7. Procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi w Internecie oraz utrwalonymi w innej formie.
8. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

Rozdział I

OBJAŚNIENIE TERMINÓW

1. Pracownik PSP – pracownik i funkcjonariusz Państwowej Straży Pożarnej.
2. Opiekunowie – osoba/y wyznaczona przez Komendanta Powiatowego PSP w Żarach do prowadzenia zajęć z dziećmi.
3. Osoby współpracujące z PSP to pracownicy firm i instytucji wspierających, wolontariusze, członkowie innych organizacji wspierającej PSP.
4. Małoletnim jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia.
5. Opiekunem małoletniego jest osoba uprawniona do jego reprezentacji, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.
6. Zgoda rodzica małoletniego oznacza zgodę co najmniej jednego z jego rodziców/opiekunów prawnych. W przypadku braku porozumienia między rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez właściwy miejscowo Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich (sąd rodzinny).

7. Przez krzywdzenie małoletniego należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na jego szkodę przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika PSP lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie.

Krzywdzeniem jest:

- **przemoc** – zachodzi wówczas, gdy jakaś osoba odnosi się do drugiej w sposób niezgodny z wymaganiami relacji, która je łączy.;
- **przemoc fizyczna** – jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być między innymi: złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne;
- **przemoc emocjonalna** – to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie dziecka, wciąganie dziecka w konflikt dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi i miłości, stawianie dziecku wymagań i oczekiwań, którym nie jest ono w stanie sprostać. Jej celem jest naruszenie godności osobistej;
- **wykorzystywanie seksualne** – to każde zachowanie, które prowadzi do seksualnego zaspokojenia kosztem dziecka. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie dziecka, współżycie z dzieckiem) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm). Przemoc ta może być jednorazowym incydentem lub powtarzać się przez dłuższy czas;
- **zaniedbanie** – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnianie mu odpowiedniego pożywienia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, brak dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego.

8. Osoba odpowiedzialna za *Standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem* to wyznaczona przez Komendanta Powiatowego PSP w Żarach osoba sprawująca nadzór nad realizacją polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem w PSP.

9. Dane osobowe dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego.

Rozdział II

ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA OBJAWY KRZYWDZENIA DZIECI

1. Pracownicy PSP w ramach wykonywanych zadań zwracają uwagę na czynniki ryzyka i objawy krzywdzenia małoletnich.
2. Każdy pracownik PSP, który zauważy lub podejrzewa, że małoletni jest krzywdzony zobowiązany jest zareagować, a w sytuacji koniecznej udzielić adekwatnej pomocy.
3. Wszyscy pracownicy PSP i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków wynikających ze Statutu podjęły informację o krzywdzeniu małoletniego lub inne informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane kierownictwu PSP oraz uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
4. Pracownicy PSP zobowiązani są do troski o bezpieczeństwo małoletnich zgodnie ze swoimi kompetencjami, obowiązującym prawem oraz przepisami wewnętrznymi PSP.

Rozdział III

PROCEDURY KONTROLI PRACOWNIKÓW PSP PRZED DOPUSZCZENIEM DO ZAJĘĆ Z MAŁOLETNIAMI W ZAKRESIE SPEŁNIANIA PRZEZ NICH WARUNKÓW NIEKARALNOŚCI ZA PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WOLNOŚCI SEKSUALNEJ I OBYCZAJOWOŚCI.

1. Osoba wskazana przez Komendanta Powiatowego PSP w Żarach sprawująca nadzór nad realizacją polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem w PSP weryfikuje w *Rejestrze sprawców przestępstw seksualnych* każdą osobę przed dopuszczeniem jej do pracy z małoletnimi.
2. Wszyscy pracownicy PSP dopuszczeni do pracy z małoletnimi mają obowiązek stosować *Standardy Ochrony Małoletnich* (załącznik nr 3).

Rozdział IV

ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY MAŁOLETNIAMI A PRACOWNIKAMI PSP

Zasady bezpiecznych relacji z małoletnim określają, jakie zachowania i praktyki są niedozwolone w pracy z małoletnimi. Zasady bezpiecznych relacji są dostosowane do realiów funkcjonowania PSP i dotyczą następujących obszarów:

1. Bezpośredni kontakt z małoletnim oparty jest na poszanowaniu jego intymności i godności. Przykładowe formy takiego kontaktu, to:

- kontakty w zajęciach edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych itp.,
- stanowcze interwencje wychowawcze prowadzone w bezpośrednim kontakcie fizycznym są dopuszczalne w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia dotyczących, konfliktów pomiędzy podopiecznymi (rozdzielenie zwaśnionych, przytrzymanie, obezwładnienie),
- działania z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe związane z udzieleniem pierwszej pomocy),
- zagrożenie lub panika spowodowane czynnikami zewnętrznymi (pożar, intensywne zjawiska atmosferyczne, niebezpieczne zachowania osób trzecich itp.).

Niedopuszczalne są intencjonalne zachowania wzbudzające poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:

- przemocy fizycznej (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie),
- erotyzowania relacji (flirt słowny, dwuznaczny żart, zły dotyk, wyzywające spojrzenie),
- seksualizacji relacji (obcowanie płciowe i inne czynności seksualne).

2. Komunikacja werbalna z małoletnim powinna być pozbawiona akcentów wrogich, wulgarnych, agresywnych, złośliwie ironicznych. Komunikacja nie powinna:

- wzbudzać w małoletnim poczucie zagrożenia (groźby, wyzwiska, krzyk),
- obniżać i niszczyć poczucie wartości (np. wyzwiska, krzyk, negatywne ocenianie, reakcja nieadekwatna do sytuacji, wzbudzanie poczucia winy, negowanie uczuć),
- upokarzać (publiczne wyszydzenie, naigrywanie się, ośmieszanie),
- naruszać granic (niezachowywanie odpowiedniego dystansu, obcesowość, podteksty o charakterze erotycznym).

3. Pracowników PSP obowiązuje obiektywizm, sprawiedliwość, bezinteresowność i szacunek w traktowaniu oraz ocenie każdego małoletniego bez względu na pochodzenie, rasę, wyznanie i narodowość. Równe traktowanie oznacza, że niedozwolone jest:

- wyłączenie skupienia uwagi na wybranych osobach z jednoczesnym ignorowaniem potrzeb innych,
- nieuzasadnione dawanie przywilejów tylko wybranym i pozbawianie ich pozostałych,
- nierówne i niesprawiedliwe przydzielanie zadań, nieadekwatne do możliwości i wieku,
- zwolnienie z wykonywania obowiązków w nieuzasadnionych sytuacjach,
- godzenie się, brak reakcji na nieformalną hierarchię grupową,
- dominacja w grupie przez negatywne jednostki, ustalanie przez nie i wdrażanie nieformalnych zasad,

- przyzwolenie na wykorzystywanie młodszych i słabszych przez silniejszych.
- 4. Kontakty bezpośrednie i online z dzieckiem poza PSP powinny być:
 - ściśle powiązane z wykonywaniem zadań statutowych,
 - niedopuszczalne jest utrzymywanie takich kontaktów celem zaspokojenia przez dorosłego własnych potrzeb społecznych lub emocjonalnych, namawiania do zachowań niezgodnych z prawem, dających poczucie bycia faworyzowanym, wyróżnianym.
- 5. Transport, przemieszczanie się i warunki noclegowe:
 - organizacja transportu, noclegu w budynkach PSP powinna być uzasadniona (np. wyjazd na wycieczkę lub inne wydarzenia organizowane przez lub przy udziale PSP),
 - opieka nad małoletnimi w sytuacjach wyjazdowych powinna być zgodna z obowiązującymi przepisami,
 - przy organizacji noclegu zakwaterowania brane pod uwagę jest pokrewieństwo, relacje i płeć podopiecznych.
- 6. Dyscyplinowanie małoletniego definiowane jako narzędzie „informacji zwrotnej” komunikujące, że ich postawa w danej sytuacji nie jest właściwa, sprzeczna z oczekiwaniami i/lub nieefektywna wiąże się ze stawianiem granic, kształtowaniem trwałego systemu wartości, adekwatnego poziomu samooceny oraz umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Niedopuszczalne są wszelkie formy dyscyplinowania mające na celu upokorzenie, poniżenie oparte na wykorzystywaniu przewagi:
 - fizycznej (agresja, stosowanie kar fizycznych, środków przymusu bezpośredniego, krępowanie, izolowanie, uniemożliwianie realizacji podstawowych potrzeb fizjologicznych itp.; prace fizyczne nieadekwatne do możliwości, dopuszczanie się zachowań o charakterze seksualnym),
 - psychicznej (groźby, naruszenie poczucia własnej wartości, lekceważenie potrzeb psychicznych np. bezpieczeństwa, przynależności, miłości, symulacje wzbudzające strach i obawy o życie własne i rodziny).
- 7. Rodzice i opiekunowie prawni małoletnich mają prawo do wszelkich informacji na temat przebywania dziecka na terenie PSP.
- 8. Przebywające na terenie PSP małoletni, zawsze znajdują się pod opieką opiekunów prawnych lub opiekunów (nauczycieli, wychowawców itp.).

Rozdział V

ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO LUB POSIADANIA INFORMACJI O KRZYWDZENIU MAŁOLETNIEGO

1. **Zakres zadań poszczególnych pracowników PSP w przypadku podejrzenia lub uzyskania informacji, że małoletni jest krzywdzony:**
 - a) przedstawiciel kierownictwa PSP :
 - przyjmuje zgłoszenie o krzywdzeniu lub podejrzeniu krzywdzenia małoletniego i wypełnia kartę interwencji (załącznik nr 1);
 - w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia małoletniego zawiadamia Komendę *Powiatową* Policji właściwą miejscową.
 - b) pozostali pracownicy PSP:
 - reagują na objawy przemocy oraz niepokojące zachowania, których mogą być świadkami;
 - zgłaszają obserwowane niepokojące sygnały opiekunowi/om grupy lub kierownictwu PSP.

- w razie potrzeby, udziela się pomocy medycznej lub/i wsparcia psychicznego.
- 2. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że małoletni jest ofiarą przemocy domowej.**
- a) Poinformowanie opiekuna grupy o podejrzeniu krzywdzenia dziecka poprzez rozmowę oraz sporządzenie notatki służbowej (załącznik nr 2).
 - b) Jeżeli stan dziecka wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia wzywa się pomoc medyczną (po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub opiekunów prawnych).
 - c) Kierownictwo PSP informuje na piśmie odpowiednie instytucje: Komendę Powiatową Policji właściwą miejscową.
- 3. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że małoletni jest ofiarą przemocy ze strony członka PSP.**
- a) Przyjęcie informacji o podejrzeniu krzywdzenia dziecka poprzez sporządzenie notatki służbowej (załącznik nr 2).
 - b) Poinformowanie kierownictwa PSP oraz sporządzenie notatki służbowej (załącznik nr 2).
 - c) Jeżeli stan dziecka wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia wzywa się pomoc medyczną (po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub opiekunów prawnych).
 - d) Kierownictwo PSP informuje na piśmie odpowiednie instytucje: Komendę Powiatową Policji właściwą miejscową.
- 4. Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia małoletniego przez inne dzieci.**
- a) Natychmiastowa reakcja pracowników PSP na akty agresji i przemocy.
 - b) Jeżeli stan dziecka wskazuje na zagrożenie jego zdrowia lub życia członków PSP wzywa pomoc medyczną (po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub opiekunów prawnych).
 - c) Dziecku będącemu ofiarą przemocy zapewnia się wsparcie psychiczne zgodnie z jego potrzebami.

Rozdział VI

ZASADY UDOSTĘPNIANIA PRACOWNIKOM PSP, MAŁOLETNIOM I ICH RODZICOM/OPIEKUNOM PRAWNYM STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNIOM DO ZAZNAJOMIENIA I STOSOWANIA

- 1. Każdy pracownik PSP prowadzący zajęcia z dziećmi w salach edukacyjnych lub jednostkach ratowniczo-gaśniczych ma obowiązek zapoznać się ze Standardami Ochrony Małoletnich.
- 2. Małoletni zostają w sposób zrozumiały, adekwatny do wieku zapoznani ze Standardami przez opiekuna/opiekunów grupy.
- 3. Rodzice/opiekunowie prawni małoletnich zostają poinformowani o wprowadzeniu przez PSP Standardów Ochrony Małoletnich wraz z informacją o możliwości zapoznania się z nimi osobiście za pośrednictwem opiekuna/ów grupy lub kierownictwa PSP.

Rozdział VII

WYMOGI DOTYCZĄCE BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIAMI, A W SZCZEGÓLNOŚCI ZACHOWAŃ NIEDOZWOLONYCH

1. Naczelną zasadą relacji między małoletnimi jest postępowanie z szacunkiem, przy uwzględnianiu godności i potrzeb wszystkich małoletnich. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec innego małoletniego w jakiegokolwiek formie.
2. Małoletnim nie wolno używać przemocy, znęcać się nad słabszymi, używać wulgarnego, obraźliwego języka.
3. Małoletnim nie wolno wzajemnie się zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać. Nie wolno krzyknąć na innych.
4. Dzieci powinny szanować prawo innych do prywatności.
5. Małoletnim nie wolno używać wulgarnych słów, gestów i żartów, czynić obraźliwych uwag, nawiązywać w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywać wobec innych przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
6. Małoletnim nie wolno utrwalać wizerunku innych (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) w sytuacji, gdy nie wyrazili oni na to zgody i w sytuacjach, które mogą ich zawstydzić lub obrazić.

Rozdział VIII

PROCEDURY OCHRONY DZIECI PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI W INTERNECIE ORAZ UTRWALONYMI W INNEJ FORMIE

1. Rozwiązania organizacyjne na poziomie PSP bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
2. Istnieją zasady korzystania z Internetu przez małoletnich oraz procedura określająca działania, które należy podjąć w sytuacji znalezienia niebezpiecznych treści na podłączonych urządzeniach.
3. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem członka PSP ma on obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.
4. W przypadku udostępnienia internetu przez jednostkę organizacyjną PSP, opiekun grupy czuwa nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu podczas zajęć.

Rozdział IX

MONITORING STOSOWANIA STANDARDÓW

1. Osobą odpowiedzialną za monitorowanie realizacji standardów ochrony małoletnich jest osoba wskazana przez kierownika jednostki organizacyjnej PSP sprawująca nadzór nad realizacją polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem.
2. Pracownicy PSP, rodzice/opiekunowie prawni, mogą proponować zmiany w Standardach Ochrony Małoletnich oraz wskazywać na naruszenia ustalonych zapisów.
3. Kierownictwo PSP wprowadza na bieżąco niezbędne zmiany w Standardach Ochrony Małoletnich. Zmiany umieszczane są na stronie internetowej jednostki organizacyjnej PSP.